

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 2019/5052-S.7554

BAŞVURU NO : 2019/36

KARAR TARİHİ : 03/07/2019

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN :

BAŞVURUYA KONU İDARE : SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

BAŞVURUNUN KONUSU : Emekli ikramiyesine ilişkin yapılan ödemenin, ikinci kez emekli olduğu tarihteki katsayılar dikkate alınarak yapılması talebi hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ : 02/01/2019

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Kurumumuza 02/01/2019 tarihinde posta yoluyla yapılan başvuruda; başvuran 15/12/2017 tarihinde TSK'dan ¼ derece 3600 ek gösterge ve 40 yıl çalışma süresi ile kendi isteğiyle emekli olduğunu, ancak emekli ikramiyesinin emsallerine göre yaklaşık 30 bin TL eksik yatırıldığını, kendisinden 2 yıl kıdemsiz olan arkadaşı J. Başçavuş ...'nın 136.707 TL ikramiye alırken kendisine çok daha düşük ödeme yapıldığını iddia ederek, mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Kurumumuzun 21/02/2019 tarihli ve ... sayılı bilgi belge isteme yazısına cevaben Sosyal Güvenlik Kurumu(SGK) Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 08/03/2019 tarihli ve ... sayılı yazıda özetle;

2.1. Emeklilik sicil dosyasının tetkikinde; ilgilinin Jandarma Genel Komutanlığı emrinde Astsubay II. Kad. Kıd. Bçvş. olarak görev yapmakta iken 12/06/2015 tarihinde disiplinsizlik nedeniyle resen emekliye sevk edilmesi üzerine 23/07/2015 tarihli ve 844138 sayılı işlem ile 1 inci derece 4 üncü kademe intibakı ve (+3600) ek gösterge rakamı üzerinden, 30 yıl 9 ay 14 gün fiili hizmeti ve bu hizmetine karşılık hak kazanmış olduğu 7 yıl 5 ay 19 gün fiili hizmet süresi zammı olmak üzere toplam 38 yıl 3 ay 3 gün hizmet süresine karşılık 15/06/2015 tarihinden itibaren emekli aylığı bağlandığı ve aylık başlangıç tarihi olan 15/06/2015 tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar esas alınarak (38) tam hizmet yılına karşılık 101.270,71 TL emekli ikramiyesi tahakkuk ettirildiği,

2.2. Bilahare Jandarma Genel Komutanlığının 22/11/2017 tarihli ve 8218107619202442634/Per sayılı yazısı ekinde, resen emekliye sevk edilme işleminin iptali talebiyle açmış olduğu dava sonucunda Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesinin 07/04/2016 tarihli ve Gensek No:2015/3221, ... sayılı kararı ile; "*TSK'den ayırma işleminin iptaline*" şeklinde karar verilmesi sonrasında 04/08/2016 tarihi itibarıyla yeniden görevine başlatılmış olan ilgilinin bu kez de 16/11/2017 tarihinde isteği üzerine emekliye sevk evraklarının gönderilmesi üzerine, 19/12/2017 tarihli ve 700183 sayılı işlem ile 1 inci derece 4 üncü kademe intibakı ve (+3600) ek gösterge rakamı üzerinden, 32 yıl 1 ay 14 gün fiili hizmeti ve bu hizmetine karşılık hak kazanmış olduğu 7 yıl 9 ay 19 gün fiili hizmet süresi zammı olmak üzere toplam 39 yıl 11 ay 3 gün hizmet süresine karşılık 15/12/2017 tarihinden itibaren emekli aylığının yeniden bağlandığı ve emekli ikramiyesine müstahak (39) tam hizmet yılından daha önce emekli ikramiyesi ödenen (38) tam hizmet yılının düşülmesi sonucu kalan (1) tam hizmet yılına karşılık aylık başlangıç tarihi olan 15/12/2017 tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar esas alınarak 3.597,57 TL emekli ikramiyesi tahakkuk ettirildiği,

2.3. Öte yandan, adı geçen mahkeme kararı sonrasında görevine iadesi üzerine söz konusu kararın ilgili hakkında ne şekilde uygulandığının tespiti amacıyla Jandarma Genel Komutanlığına hitaben yazılan 08/08/2016 tarihli yazıya cevaben alınan İzmir İl Jandarma Komutanlığının 19/09/2016 tarihli yazılarında; " ... 2. *Anılan personel 04 Ağustos 2016 tarihinde göreve başlamış olup, Maliye Şube Müdürlüğüne (11) günlük Temmuz 2016 kıst maaşı ve Ağustos 2016 maaşı yapılmış, müteakip devam eden aylarda maaş işlemleri yapılmaya devam edecektir. 3. Ancak Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin vermiş olduğu kararda geriye dönük maaş iadesi ödeneceğine dair herhangi bir husus bulunmadığı için görevde bulunmadığı dönemlere ait ödemenin yapılmadığı...* " şeklinde bilgi verildiği,

2.4. Ayrıca, adı geçene 15/06/2015 tarihinden itibaren bağlanan emekli aylığı nedeniyle (38) tam hizmet yılına karşılık ödenen 101.270,71 TL tutarındaki emekli ikramiyesinin ise göreve iadesi sonrasında kurumunca adı geçenden tahsil edilmediği,

2.5. Bu itibarla, resen emekliye sevk edilmesi üzerine tarafına aylık bağlandığı 15/06/2015 tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar esas alınarak (38) tam hizmet yılına karşılık 101.270,71 TL, resen emekliye sevk işleminin iptali sonrasında, bu kez de isteği ile emekliye sevk edilmesi üzerine tarafına ikinci kez aylık bağlandığı 15/12/2017 tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar esas alınarak sonradan geçen (1) tam hizmet yılına 3.597,57 TL olmak üzere, ilgilinin emekli ikramiyesi ödenmesine müstahak toplam (39) tam hizmet yılına karşılık toplam 104.550,51 TL emekli ikramiyesi ödenmesi yönünde Kurum tarafından yapılan işlemlerde herhangi bir yanlışlık bulunmadığı,

2.6. İlgilinin kendisinden 2 yıl daha az kıdemi olmasına rağmen kendisinden daha yüksek emekli ikramiyesi ödendiğini belirterek emsal gösterdiği ...'e ilişkin Kurum kayıtlarının tetkikinde, adı geçen Jandarma Genel Komutanlığında Astsubay II. Kad- Kıd. Bçvş olarak görev yapmakta iken 15/09/2017 tarihinde isteği üzerine emekliye sevk edilmesi üzerine 1 inci derece 4 üncü kademe intibakı ve (+3600) ek gösterge rakamı üzerinden, 31 yıl 1 ay 14 gün

fiili hizmeti, bu hizmetine karşılık hak kazanmış olduğu 7 yıl 6 ay 11 gün fiili hizmet süresi zammı ve 6 ay 24 gün 5510 sayılı Kanunun 4/1-(a) bendi kapsamındaki hizmeti olmak üzere toplam 39 yıl 2 ay 19 gün hizmet süresine karşılık 15/10/2017 tarihinden itibaren emekli aylığı bağlandığı ve aylık başlangıç tarihi olan 15/10/2017 tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar esas alınarak (38) tam hizmet yılına karşılık 136.707,80TL emekli ikramiyesi tahakkuk ettirildiği tespit edilmiş olup, başvuru sahibi ...'nın aksine, emsal gösterdiği ve hakkında, ikinci kez aylık bağlama işlemi yapılmayan ...'nın emekli ikramiyesi ödenmesine esas tüm hizmetlerine 15/10/2017 tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar esas alınarak emekli ikramiyesi tahakkuk ettirildiği, ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının;

3.1. “Cumhuriyetin nitelikleri” başlıklı 2 nci maddesinde; *“Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.”*

3.2. “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinde, *“...Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler...”* ,

4. 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; *“Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”*

5. 16/06/2006 tarihli ve 26200 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun; “Önceki mevzuat hükümlerinin uygulanması” başlıklı Geçici 4 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasında; *“Bu Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; iştirakçi iken, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ile bunların dul ve yetimleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır. ...”* **5 inci fıkrası;** *“Bu madde kapsamına girenlerin aylıklarının bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır ve bu maddenin uygulanmasında mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri ayrıca dikkate alınır.”*

6. 17/6/1949 tarihli ve 7235 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun; “İkramiye” başlıklı 89 uncu maddesinde; *“Hizmet sürelerinin tamamı bu Kanun ve/veya 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi kapsamında*

geçenlerden emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanan veyahut toptan ödeme yapılan asker ve sivil tüm iştirakçilere, her tam fülî hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarın bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilir.

Birinci fıkra kapsamına girmemekle birlikte, bu Kanun ve/veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında hizmeti bulunanlardan mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara ise; bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerine tabi olarak bu Kanuna tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda geçen çalışmalarının, 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olması şartıyla emekli ikramiyesi ödenir.

İkinci fıkra uyarınca ödenecek emekli ikramiyesi, bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına giren görevlerde geçen her tam fülî hizmet yılı ile sınırlı olarak bu görevlerden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve aylığın başlangıç tarihindeki katsayılar dikkate alınarak ödenir. Mülga 2829 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile üçüncü fıkrasının son cümlesinin bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

.....

Emekli ikramiyesini aldıktan sonra yeniden iştirakçi durumuna girenlerin tekrar emekliye ayrılmalarında, sadece sonradan geçen hizmetlerine karşılık yukarıdaki esaslara göre emekli ikramiyesi ödenir.”

7. Mülga 2003/36 sayılı 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu Hakkında Başbakanlık Genelgesinde; “5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 03/04/2003 tarihli ve 4839 sayılı Kanunla değişik 40 inci maddesi uyarınca, 61 yaşını doldurmuş olmaları nedeniyle emekliye sevk edilen ve mezkur Kanun'un yürürlüğe girdiği 17/04/2003 tarihi ile Anayasa Mahkemesinin yürürlüğü durdurma kararının yürürlüğe girdiği 10/05/2003 tarihleri arasında T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünce emeklilik işlemleri sonuçlandırılanlardan görevlerine geri dönmek isteyenlerin, bu Genelgenin yayımı tarihinden itibaren 15 gün içerisinde kurumlarına yazılı olarak başvurmaları kaydıyla; Danıştay Birinci Dairesinin konuya ilişkin 30/05/2003 tarihli ve 2003/71 Esas, 2003/69 Karar sayılı istişari görüşü çerçevesinde;

1. Emekliye sevk tarihleri itibariyle görevlerine iade edilmeleri,
2. Emeklilik işlemi hiç gerçekleşmemiş kabul edilerek hesaplanacak aylıklarından emekli aylığı olarak ödenen kısmının mahsup edilerek geri kalan kısmının ödenmesi,
3. Emekli ikramiyelerinin kurumlarınca geri istenilmemesi, uygun görülmüştür.”

8. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğünün 24.03.2011 tarihli ve 2011/32 sayılı Genelgesi'nin 14 üncü maddesinde; “a) Re'sen emekliye sevk edilenlerden emeklilik işlemi idari yargı kararı ile iptal edilenlerin emekli sıfatı ortadan kalktığından kendisine Kurumumuzca yapılan ikramiye ödemesinin hukuki dayanağı da ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle ilgililerin göreve başlatılmaları sırasında söz konusu ikramiyenin kurumlarca kendilerinden geri istenilmesi gerekmektedir. b) Emeklilik işlemlerinin

idari yargı kararıyla iptali nedeniyle tekrar göreve başlatılanlara, emekliye sevk tarihinden tekrar göreve alındıkları tarihe kadar olan dönemde, Kurumumuz tarafından ödenen emekli aylıkları ile anılan döneme ilişkin emekli kesenekleri şahıs hissesinin bu kişilerin kurumlarından olan maaş ve diğer özlük haklarından doğan alacaklarından kesilerek kurum karşılığı ile birlikte Kurumumuz hesaplarına yatırılması ve bu konuda Kurumumuza bilgi vermeleri gerekmektedir.” hükümlerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK’IN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

9. Başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; başvuru konusuna ilişkin “*Tavsiye Karar Önerisi*” Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

10. Başvuranın, Jandarma Genel Komutanlığı emrinde Astsubay II. Kad. Kıd. Bçvş. olarak görev yapmakta iken 12/06/2015 tarihinde disiplinsizlik nedeniyle resen emekliye sevk edilmesi üzerine, toplam 38 yıl 3 ay 3 gün hizmet süresine karşılık 15/06/2015 tarihinden itibaren emekli aylığı bağlandığı ve aylık başlangıç tarihi olan 15/06/2015 tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar esas alınarak (38) tam hizmet yılına karşılık 101.270,71 TL emekli ikramiyesi tahakkuk ettirildiği, resen emekliye sevk edilme işleminin iptali talebiyle açmış olduğu dava sonucunda Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesinin 07/04/2016 tarihli ve Gensek No:2015/3221, ... sayılı kararı ile; hakkında "*TSK'den ayırma işleminin iptaline*" şeklinde karar verilmesi üzerine, 04/08/2016 tarihi itibarıyla yeniden görevine başlatılmış olan başvuranın bu kez de 16/11/2017 tarihinde isteği üzerine emekliye sevk edildiği, 19/12/2017 tarihli ve 700183 sayılı işlem ile 1 inci derece 4 üncü kademe intibakı ve (+3600) ek gösterge rakamı üzerinden, toplam 39 yıl 11 ay 3 gün hizmet süresine karşılık 15/12/2017 tarihinden itibaren emekli aylığının yeniden bağlandığı ve emekli ikramiyesine müstahak (39) tam hizmet yılından daha önce emekli ikramiyesi ödenen (38) tam hizmet yılının düşülmesi sonucu kalan (1) tam hizmet yılına karşılık aylık başlangıç tarihi olan 15/12/2017 tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar esas alınarak 3.597,57 TL emekli ikramiyesi tahakkuk ettirildiği, bununla birlikte, başvurana 15/06/2015 tarihinden itibaren bağlanan emekli aylığı nedeniyle (38) tam hizmet yılına karşılık ödenen 101.270,71 TL tutarındaki emekli ikramiyesinin ise göreve iadesi sonrasında kurumunca adı geçenden tahsil edilmediği, başvuranın arkadaşı ...'in kendisinden iki yıl daha az çalışmış olmasına rağmen daha fazla ikramiye aldığı dolayısıyla kendisine ikramiyesinin eksik ödendiğinden bahisle Kurumumuza başvurduğu, buna karşın SGK tarafından, başvuranın emsal gösterdiği ve hakkında, ikinci kez aylık bağlama işlemi yapılmayan adı geçen arkadaşının emekli ikramiyesi ödenmesine esas **tüm hizmetlerine 15/10/2017** tarihinde yürürlükte bulunan katsayıların esas alınarak emekli ikramiyesinin tahakkuk ettirildiği dolayısıyla yapılan işlemlerde hata olmadığı beyan edildiği, görülmektedir.

11. Başvuruya konu uyuşmazlığın; resen emekliye sevk edildikten sonra mahkeme kararı sonrasında göreve başlayan başvuranın resen emeklilik tarihinden yaklaşık 2 yıl sonra isteği

üzerine emekliye ayrılması sonucu toplam hizmet süresine ödenecek ikramiyesi tutarı noktasında toplandığı görülmektedir.

12. Somut olay kapsamında öncelikle Askeri Yüksek İdare Mahkemesi kararıyla emeklilik işlemi iptal edilen kişinin söz konusu karar sonrasında 2015 yılında resen emekliye ayrılma işlemiyle birlikte, aldığı ikramiyenin iadesine ilişkin yapılan değerlendirmede;

12.1. Mahkeme tarafından verilen iptal kararı sonucunda, iptal edilen karar alındığı tarihe kadar geriye yürür. Yani iptal edilen bir idari karar, iptal kararı üzerine hiç alınmamış sayılır ve alındığı tarihten itibaren hükümsüz hale gelir. (Bkz. Prof. Dr. Metin Günday, *İdare Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara, 2011, s. 169*).

12.2. Bu kapsamda, emeklilik işleminin yargı kararı ile iptali, bir memurun emekli statüsüyle birlikte, kendisine SGK tarafından yapılan emekli ikramiyesi ödemesinin hukuki dayanağının da ortadan kalkması anlamına gelmektedir, dolayısıyla tesis edilen emeklilik işleminin yargı kararı dahil herhangi bir nedenle iptali, ödenen emekli ikramiyesinin hukuki dayanağının da iptali sonucunu doğurmaktadır. (Ahmet ALTINTAŞ, “Emeklilik İşlemi Yargı Kararıyla İptal Edilen Memura Ödenen Emekli İkramiyesinin İadesi Sorunu ve Çözüm Önerisi”, *EYaklaşım/Kasım 2013/ Sayı:251*).

12.3. Diğer yandan; 2003/36 sayılı Başbakanlık Genelgesi’nde “5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu’nun 3/4/2003 tarihli ve 4839 sayılı Kanunla değişik 40 ıncı maddesi uyarınca, 61 yaşını doldurmuş olmaları nedeniyle emekliye sevk edilen ve mezkûr Kanun’un yürürlüğe girdiği 17.04.2003 tarihi ile Anayasa Mahkemesinin yürürlüğü durdurma kararının yürürlüğe girdiği 10.05.2003 tarihleri arasında T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne emeklilik işlemleri sonuçlandırılanlardan görevlerine geri dönmek isteyenlerin, bu Genelge’nin yayımı tarihinden itibaren 15 gün içerisinde kurumlarına yazılı olarak başvurmaları kaydıyla; Danıştay Birinci Dairesinin konuya ilişkin 30.05.2003 tarihli ve E. 2003/71, K. 2003/69 sayılı istişari görüşü çerçevesinde;

1. Emekliye sevk tarihleri itibariyle görevlerine iade edilmeleri,

2. Emeklilik işlemi hiç gerçekleşmemiş kabul edilerek hesaplanacak aylıklarından emekli aylığı olarak ödenen kısmının mahsup edilerek geri kalan kısmının ödenmesi,

3. Emekli ikramiyelerinin kurumlarınca geri istenilmemesi

uygun görülmüştür.” denilerek, yargı kararı sonrası emekliliği iptal edilen kişilerin ikramiyesinin Kurum tarafından geri istenmemesi yönünde düzenleme yapıldığı görülmektedir.

12.4. Somut olay kapsamında ise; 15/06/2015 tarihinden itibaren bağlanan emekli aylığı nedeniyle (38) tam hizmet yılına karşılık ödenen 101.270,71 TL tutarındaki emekli ikramiyesinin göreve iadesi sonrasında kurumunca başvurandan tahsil edilmediği, görülmektedir.

13. Emekliye sevk işlemleri hakkında idari yargı mercilerince verilen yürütmenin durdurulması veya iptal kararlarının uygulanması sonucu görevlerine iade edilenlere ödenmiş olan emekli ikramiyesinin kurumlarınca geri istenilmesi nedeniyle ortaya çıkan

uyuşmazlıklarda verilen Danıştay kararlarının, ikramiyelerin iade edilmeyeceği yönünde olduğu, aynı konuda Yargıtay tarafından verilen kararlarda da, ödenmiş olan emekli ikramiyelerinin, görevlerine iade edilen iştirakçilerden istenilmesinin objektif iyi niyet kuralları, hakkaniyet ilkeleri ve hukuk devleti esaslarına ters düşeceğinin hükme bağlandığı anlaşılmaktadır. (**Danıştay E:2003/71, K:2003/69**)

14. Öte yandan; emeklilik işlemi yargı kararıyla iptal edilen kişiye emeklilik ikramiyesinin ikinci emeklilik işlemi tarihindeki hükümlere göre mi yoksa ilk emeklilik işlemi tarihindeki hükümlere göre mi yapılacağı hususunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak; **Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin E:1994/2953, K:1994/4517** numaralı kararında;

14.1. “... Davalıya atfi gereken bir kusur iddia ve ispat edilememiştir. Rıza ve istem dışı doğrudan emekliye ayrılma sözkonusudur. Davalının aldığı ikramiyeyi mal varlığından çıkarabileceği yaşam deneylerine, hayatın normal akışına tamamen uygundur. Bu durum karşısında, emekli ikramiyesinin davalıdan geri istenmesinin; objektif iyiniyet kuralları, hakkaniyet ilkeleri ile hukuk devleti esaslarına ters düşeceğinde kuşku ve duraksamaya yer olmamalıdır. Bu kabul altında denilebilir ki, emekli ikramiyesi geri istenmemeli, **sonradan emekliye ayrılma halinde evvelce alınan ikramiyenin son defa tahakkuk ettirilecek emekli ikramiyesinden mahsubu yapılmak suretiyle sadece farkının ödenmesi yapılmalı, böylece somut adalet gerçekleştirilmelidir.** Bu konuda Sayıştay Genel Kurulu'nun görüşü de aynı doğrultudadır (Bkz. Sayıştay Genel Kurulu'nun 2.4.1964-2939/3 sayılı kararı).” şeklinde hükme bağlanmıştır.

15. Somut olayda ise başvurana 15/06/2015 tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar esas alınarak (38) tam hizmet yılına karşılık 101.270,71 TL emekli ikramiyesi tahakkuk ettirildiği, resen emekliye sevk edilme işleminin iptali talebiyle açmış olduğu dava sonucunda hakkında "TSK'den ayırma işleminin iptaline" şeklinde karar verildiği, 04/08/2016 tarihi itibarıyla yeniden görevine başlatılmış olan başvuranın bu kez de 16/11/2017 tarihinde isteği üzerine emekliye sevk edildiği, başvuranın (38) tam hizmet yılına 2015 yılı katsayıları dikkate alınarak ödeme yapıldığı, yalnızca yargı kararı sonrasında geçen 1 tam hizmet yılına ikinci emeklilik işleminin gerçekleştiği tarih olan 16/11/2017'de geçerli olan katsayı uygulanarak ödeme yapıldığı, dolayısıyla başvurana ödenen ikramiyenin bu kapsamda eksik ödendiği değerlendirilmektedir.

16. Kurumumuzca yapılan değerlendirme neticesinde; 2015 yılında rızası dışında emekliye sevk edilen başvuranın söz konusu tarihte 38 tam yılına ikramiye tahakkuk ettirilmesi, akabinde mahkeme kararı sonrasında resen emekliye ayırma işleminin iptali ile birlikte ödenen ikramiyenin iade alınmaması işlemlerinde Danıştay Kararı ve Başbakanlık Genelgesi kapsamında hukuka ve hakkaniyete aykırılık tespit edilememiştir. Diğer yandan, idarenin hukuka aykırı şekilde başvurana resen emekliye ayırma işlemi sonrasında ikinci emeklilik işlemiyle birlikte toplam hizmet süresinin ikinci emekli olduğu tarihteki katsayılar dikkate alınmadan kalan bakiyenin başvurana ödenmemesinin hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

17. İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; ilgili idarenin, Kurumumuzun bilgi ve belge talebine süresi içinde cevap vermediği bu anlamda 'makul sürede karar verme', ilkesine, ayrıca şikâyetçiye verdiği cevapta hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğini göstermediği bu nedenle 'karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi' ilkesine uymadığı tespit edildiğinden, İdarenin bahse konu ilkelere uygun davranması önerilmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

18. 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle, **BAŞVURUNUN KABULÜNE,**

Yukarıda açıklanan gerekçelerle;

- Daha önce alınan ikramiyenin son defa tahakkuk ettirilecek emekli ikramiyesinden mahsubu yapılmak suretiyle aradaki farkın başvurana ödenmesi,
- Ayrıca, resen emekliye ayırma işleminin iptali sonrasında göreve iade edilen kişinin ikramiyesinin tamamının hangi yıl katsayıları uygulanarak ödeneceğine ilişkin düzenleme olmaması nedeniyle, emsal durumlarda SGK ile vatandaş arasında oluşabilecek ihtilafları önlemek ve söz konusu durumu hukuki bir zemine oturtmak adına ikincil mevzuat düzenlemesi yapılması,

hususunda **SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Sosyal Güvenlik Kurumunca bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın BAŞVURANA VE SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞINA, tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ Kamu
Başdenetçisi